

N:o 168.

*Af Herr C. E. Hjelm: Om utarbetande af en ny skollag med skärpta minimifordringar, att gälla i stället för nuvarande folkskolestadga.*

Att den svenska folkskolan, sådan den nu är i regeln, icke motsvarar de fordringar samhället för sitt eget välbefinnande behöfver ställa på densamma, derom torde icke meningarne vara särdeles delade; äfvensom att det religiösa lifvet och sedligheten i allmänhet icke äro hvad de borde vara och fosterlandsvännen arbetar för. Hvar och en, som i detta med uppmärksamhet följer utvecklingen, torde finna att vi allt mera föras in på en väg, som icke är vår egen, icke tillhörde våra fäder, icke rätt passar för det svenska nationallynet och som icke finner stöd i vår historia och våra traditioner, men som låter de gamles lyten frodas vid sidan af nya, icke förtroende ingifvande utväxter.

Man ställer allt större fordringar på våra folkskolor, och detta med rätta, ty för århundraden trycka de sin prägel på vår nation, och ingripa i vårt lands förhållanden; men man torde något rygga tillbaka för att blicka in i dess innersta väsende, och se till om de verka i den rätta och behöfliga riktningen och att undersöka rotens beskaffenhet. Allmänt tyckes man dock vara ense om, att någon bristfällighet, något oegentligt förefinnes, ty en "förbättrad folkundervisning" äro de ord, som inflätas i hvarje politiskt program, som nära nog hvarje ny tidning utlofvar att arbeta för, som alla landsting åtaga sig utgifter till, som ofta föres på tal inom enskilda kretsar, och som vid hvarje ny riksdag — äfven denna — flera motioner afse. Det är dock som den åsigten vore allmännast, att "förbättrandet" kunde ske genom palliativ i lagbestämmelserna, nya skolhusbyggnader och i allmänhet ökade anslag.

Sådant är både nyttigt och befrämjande, men det leder icke endast till det för landet, dess framtid och dess inbyggares väl afsedda och behöfliga målet, ty bristfälligheten, hvilken förlamar verkningarne af så många ädla, uppofterande bemödanden att förädla vårt folk, ligger med sin djupaste försänkning i sjelfva skolorganisationen, och att den saknar system, samt det sätt hvarpå lärare- och lärarinneelever förbereda sig till seminariekursen; huru de der danas för sitt kall, utexamineras och derefter bemötas såsom verkande i upplysningens tjänst. Man vinner icke det afsedda, önskvärda, behöfliga: den "förbättrade" och förädlande folkupplysningen, förr än man söker åstadkomma och vinner harmoni häruti genom att man på grund af den 30-åriga erfarenhet vi hafva af vårt inhemska folkskoleväsende, och med afseende på vårt nationallynne och från andra länder afvikande förhållanden, gifver landet en ny folkskolestadga, deri undervisningen sättes i ordningsföljd och lagen så afpassas, att den kan åtlydas af alla, som vederbör, hvilket är en omöjlighet med nu gällande folkskolestadga.

Om det är en sanning att ungdomen är landets framtid, så följer derutaf, att densamma bör, genom uppfostran och undervisning, harmoniskt utbildas till "kristliga och gagneliga samhällsmedlemmar", som icke blott känna genom i minnet inpreglade, ofta oförstådda, lätt glömda lexor det sanna och rätta samt det för lifvet nyttiga och behöfliga, utan som under de unga åren i sitt inre, i sin åskådning och böjelse blifvit dermed införlifvade, och som under denna tid fått inhemta sådana kunskaper, som kunna tillgodogöras efter slutad skoltid, och att den äfven under barna- och i ungdomsåren får lära sig blicka in i åtskilliga lifvets förhållanden, som möta bortom denna ålder.

Våra läroverk förmå icke häruti gagna såsom behovet påkallar och icke heller våra närvarande folkskolor. De undervisa både för mycket och för litet samt förbise i det närmaste *all egentlig förädlande uppfostran*. Följderna visa sig också allt tydligare uti folkets religiösa och moraliska förhållanden, uti den enskilda hushållningens ofta sorgliga beskaffenhet, uti domnad fosterlandskärlek, uti vårt moderna familjelif o. s. v., med få ord: uti beskaffenheten af de dygder, som göra en äfven liten nation stor och dess medlemmar lyckliga.

Genom att barnen numera sändas vid tidiga år till skolan, förfaller en stor del af den välgörande uppfostran, som hufvudsakligen utöfvades af familjemödrarna i en förfluten tid, och som var så välgörande för vår nation, ja, danade våra stora män. Hemmen börja allt mera öfverlemna äfven det, som hör till egentlig uppfostran, åt skolorna, och det äfven för de små barnen; men våra närvarande skolor förmå icke motsvara detta stora förtroende, hvilket är en af orsakerna till hvad vi med bekymmer öfverklaga, en aftagande sedlighet. Det är alltså en med hvarje år allt mera manande angelägenhet

att så ordna små- och folkskolor, att större uppmärksamhet inom dem egnas åt hvad som hörer till egentlig uppfostran, såsom hjertats förande till afsky för det onda, kärlek till det goda, hederskänslans väckande och skärpande; till kännedom af hvad som är last och huru den bestraffas; till sanningens hållande i helgd samt i första rummet till lefvande kännedom af Gud, hans allestädes närvaro, kärlek och nåd m. m. En någorlunda väl ordnad skola, med lärare som älska och vilja sina unga åhörarens väl, saknar icke medel att häruti äfven uppfostra under det der undervisas, blott organisationen är afpassad därför, samt kärlek och god vilja förefinnas — och de goda verkningarne uteblifva ej. De lysa väl icke på examina, men de visa sig i det allmänna lifvet hos dem, hvilka haft förmån begagna så beskaffade skolor, och de försvinna icke så lätt från de särskilda individerna, som en väl inlärd lexä förglömmas.

Vi göra stora uppoffringar för brottens upptäckande, afdömande och bestraffning, äfvenså för de fattiges lifnäring; vi arbeta för äfven de små näringarnes förkofran, och alla vilja vi för ett älskadt fosterland hafva ett bättre försvar. För allt detta kunna vi i våra skolor erhålla en anspråkslös, men icke desto mindre god hjälpare, om vi icke försmå att dertill taga desamma i anspråk. I skolorna böra vi odla den ännu lättböjligen barnasjälen; der böra vi lära barnen förstå, hvad som är last och brott och hvad som följer deruppå; der böra vi odla barnens förstånd och lära dem blicka in i det verkliga lifvets förhållanden, att de icke äro därför alldeles främmande, när de möta det sådant det är; der skola vi lära barnen uppskatta arbetets värde, tidens användande och befintliga resursers tillvaratagande och sparsamhetens nödvändighet m. m. Man behöfver icke och får icke för detta förelägga lexor — det bör och måste ske genom samtal och föredrag. I skolan böra vi äfven lära barnen älska sitt land och införlifva gossarne med tanken på att de blifva dess värn, att icke värnepligten blifver uppfattad såsom ett svårt onus, utan såsom en kär pligt; och redan *der* bör den blifvande nationalsoldaten få börja med förberedande öfningar, för att en gång kunna värna sitt land, samt i skolan böra vi vänja barnen vid slöjders idkande.

Några stora anordningar, några oerhörda kostnader kräfver icke detta. Några oöfvervinneliga svårigheter möta icke heller. En god vilja och en för behöfvat afpassad organisation och lärarebildning är det hufvudsakliga. Vi behöfva nu icke heller gifva oss in på de osäkra experimenternas väg, vi behöfva blott ordna det hela efter de gjorda rönen, och någon lång tid för det här varmt förordades vinnande är icke heller af nöden; högst ett par skolåldrar ifrån den tid det nya trädde i verkställighet gjordes deruti behöf, dock torde man behöfva afskeda en del af de lärare inom folkskolan, som togo sin examen under första åren efter 1842.

Emedan så ofantligt mycket beror på egenskaperna hos de personer, som bestrida undervisningen, kan väl, hvad uppfostran och en lefvande undervisning vidkommer, icke allt, t. o. m. icke det hufvudsakliga vinnas genom lagstiftning och reglementen, men de böra alltid afpassas därför genom bland annat:

att enhet åstadkommes i undervisningen vid de läroverk, som bilda lärare och lärarinnor, samt att examina ställas under gemensam kontroll;

att vid läroställena för småskolelärarinnor (män böra der icke förekomma) mera afseende än nu göres på de personers egenskaper, som der intagas, än hvad nu på många ställen är händelsen;

att ingen intages till elev vid folkskoleseminarium, som icke under en tid af omkring 2 år, i småskola eller biträdande vid annan skola, sjelf pröfvat om den finner sig vid och är passande för uppfostrings- och undervisningskallet, och hvaraf fordringarne för inträde i seminarium nu kunna skärpas, men kursen för normaltiden deremot minskas med ett år;

att ingen utexamineras från semiparium, som icke känner något om huru barn med olika temperament skola hvar för sig behandlas, och öfveranstängning förekommas, enär förbrytelse häremot lätt kan orsaka, att barn förderivas för lifvet;

att för kompetens till folkskolan äfven fordras att hafva så pass magt öfver ordet, att läraren på ett ledigt och uppmärksamheten af barn fängslande sätt kan hålla föredrag i de ämnen, som böra förekomma i folkskolan, och att kunna såsom sig bör umgås med barn;

att före utexamineringen eleven ådagalagt ett flärdfritt, vänligt sätt emot andra och icke är främmande för lifvets mer alldagliga praktiska förhållanden samt om möjligt eger någon kännedom af vissa handaslöjders verkställande;

att åskådningsmateriel finnes vid *alla* folkskolor; och

att lärarne uppmuntras och dragas till att mer än nu utslutande egna sig åt skolan, samt icke, såsom nu, anses såsom saknande allt omdöme i skolans angelägenheter.

Att inom ramen af en motion framlägga motiven för allt detta medgifver icke utrymmet, synnerligen som det varit af nöden före afhandlingen om

de egentliga skolämnena fasta uppmärksamheten på några här förut påvisade ytterst viktiga, men för våra folkskolor i det närmaste förbisedda förhållanden.

Hvad nu småskolans och den egentliga folkskolans organisation för meddelande af undervisning i de egentliga skolämnena vidkommer, så, med undantag af ett fåtal skolor i några städer och enstaka orter inom en del provinser, hvarest särskilda anordningar frammanat ett bättre, har den visat sig mindre ändamålsenlig, ja ända derhän att förhållandet är högst beklagansvärdt, dock mindre för småskolan än den egentliga folkskolan.

I den nådiga berättelsen om hvad sig i riket tilldragit sedan förra riksdagen upplyses man, att i riket finnas 4,143 småskolor. Dessa skolor ökas till antalet för hvarje år, och lärarinnorna inom desamma erhålla allt större underbyggnad och vana att handleda barn. Det möter alltså icke hinder att något höja fordringarne på undervisningen inom desamma, hvartill äfven finnes en särskild anledning, deruti att *tre* småskolor icke kosta mera än *en* folkskola, hvartill kommer, att, blott man icke ställer för höga kunskapsfordringar på lärarinnorna, hvarigenom intresset för den mera elementära undervisningen förklaras, dessa lemna i regeln en bättre undervisning åt de små barnen än de egentliga folkskolorna göra. Det vore sålunda icke någon fara, men flera fördelar med en anordning att småskolan skulle undervisa i:

- 1:o) Bokstafskänedom, stafning och innanläsning;
- 2:o) Kristendom (Biblisk historia och katekes);
- 3:o) Svensk geografi (på karta, icke genom lärobok);
- 4:o) Skrifning;
- 5:o) Tafvel- och hufvudräkning till och med division i enkla tal;
- 6:o) Naturlärans första grunder (äfven genom muntliga föredrag), och
- 7:o) Sång --- der hinder icke möta.

Genom detta, som kan vara inhemtadt vid omkring 9 alltid 10 års ålder, kunna minimikunskaperna i skolstadgan mycket höjas, hvilket såväl barnens ålder, som genom folkskolans frikallande från några den nu tillhörande, men till den förberedande skolan öfverflyttade ämnen, erhöles tillfälle att meddela på kortare tid, än med nu varande förhållanden är en möjlighet. En skärpning af minimifordringarne, hvartill tiden långt för detta är inne, är äfven nödvändig, om de lärostycken, som innefattas deruti, skola blifva till någon nytta i lifvet och till maning att genom sjelfstudium kunna utbilda sitt vetande, ty med de kunskapsämnen, hvilka folkskolestadgans 7 § föreskrifver såsom sådana, om det ock inhemtas, hvilket dock omkring 33 procent af de barn, som begagna folkskolans undervisning, icke göra, så, utom innanläsningen och namnets skrifvande, faller det öfriga bort ur minnet, och den tid samt de kostnader, som varit använda för skolgången, finnas vara utan egentlig nytta, hvilket är en stor orsak till att skolan icke vunnit förtroende.

Af samma nådiga berättelse inhemtas, att år 1873, utom i Stockholms stad, funnos 716,854 barn inom skolåldern. Deraf undervisades 380,855 uti landets 2,564 fasta och 1,168 flyttbara skolor, 288 i högre folkskolor, 218,616 i småskolor, 7,237 vid allmänna läroverk, 23,677 i enskilda skolor, 68,082 i hemmen och 15,521 saknade undervisning, utom 2,578, som voro afstängda derifrån genom naturfel.

Att inom landet, sedan der i mer än 30 år funnits en obligatorisk skollag, öfver 15,000 barn få växa upp utan all boklig och sålunda äfven utan religionsundervisning, oaktadt 10 och 13 §§ i folkskolestadgan är i och för sig betecknande; men då man tager med i beräkningen, att många föräldrar, som icke sända sina barn till skolorna, vanligen gifva dem i hemmen en ytterst otillräcklig undervisning, och att sådana föräldrar i regeln försumma eller sakna förmåga att gifva sina barn något slags uppfostran till det goda, och att icke mindre än 68,000 äro upptagna såsom erhållande undervisning i hemmen, torde man, efter afdrag för de hem, der antingen enskilde lärare äro anstälde, och der föräldrar eller äldre syskon lemna undervisning, kunna antaga att omkring 50,000 af i landet uppväxande barn *närmast* sakna undervisning och egentlig uppfostran, *då* blifver förhållandet mycket mera beaktansvärdt och häntyder på, att något fel måste förefinnas i vår folkskoleinstitution. Egnade man en utredning åt hvad som blifver af dessa icke undervisade barn såsom uppvuxna, skulle man säkerligen finna, att från dem erhålla fängelser, allmänna arbetsinrättningar, pauperismen och det stora sedeförderfvet i allmänhet sin väsendtliga rekrytering. Dessa siffror mana till:

att folkskolelagen bör äfven i verkligheten så tillämpas och öfvervakas, att *alla* barn erhålla undervisning inom de rätta läroåren.

Enligt sammandrag af uppgifterna från samtliga stiftet i riket för år 1873 öfver folkskoleundervisningen, erhöilo af de 380,855 barn, som besökt de egentliga folkskolorna, alla undervisning i biblisk historia och katekes, skrifning och räkning; 314,684 i svenska språket, men då på sina ställen äfven de, som börjat stafva, också upptagas i den statistiska uppgiften såsom undervisade i detta ämne och åter på andra endast blott dem, som gjort början med grammatik, saknar man egentlig ledning för huru många, som i verkligheten deruti erhålla undervisning; 241,447 undervisades i svensk historia och geografi; 227,943 i naturlära och 116,201 i geometri.

Man får dock icke antaga, att dessa siffror häntyda på, att de barn, hvilka de omfatta, genomgått någon egentlig kurs i dessa läroämnen eller göra det; ty så snart de börjat lära eller öfva något ämne, det må vara huru litet som helst, så upptagas de såsom i ämnet undervisade, hvarföre uppgifterna i verkligheten icke äro något bevis öfver förvärfvade kunskaper. Men då vid de

offentliga förhören s. k. examensexemplar gerna framdragas, hvilka efter läroboken nöjaktigt redogöra för det inlärdas stycket, så, om man derifrån tager hänsyn till dessa statistikens meddelanden, råkar man lätt in på den föreställningen att förhållandet är annorlunda, är bättre än verkligheten gifver vid handen, och torde de med beväringsskapskapen anstälde små examina äfven antyda, huru den osminkade sanningen häruti ser ut.

Villigt måste vi erkänna, att i många skolor, ehuru relativt få, de der förvärfvade kuuskaperna äro tillfredsställande både såsom underlag för sjelfstudium, om barnviljan rigtas dertill, och den skolkunskap, som är behöflig för individen såsom samhällsmedlem; men äfven *der* ligger den egentliga uppfostringen vanligen nere. Man får dock icke förbise, att vårt land har för en fortfarande trygghet mot yttre våld och inre skakningar, för en sund utveckling i religiöst, sedligt och ekonomiskt hänseende behof utaf, att icke ett fåtal utan *alla* dess innevånare erhålla en viss allmän bildning, och att sålunda ungefärligen den bildningsgrad, som ofvan anförda siffertal antyda, jemte den omordade inre människans rigtning medelst uppfostran, bör blifva allmänlig för alla i landet uppväxande. Sålunda bör närvarande minimikunskapsmått, såsom sådant det är åt sig sjelf öfverlemnadt, närmast kunna anses utan gagn för berörda statsbehof och för individen sjelf, samt derföre höjas till det ofvanberörda, dock såsom till en viss grad *afslutadt*, och icke blott påbörjadt.

Då icke blott "ren och flytande innanläsning af svenska språket, så latinsk som svensk stil" är nödvändig såsom grundval för all boklig bildning, utau äfven att det lästas innehåll begripes, torde till närvarande bestämmelse derföre böra fogas:

— — samt ega öfning att förstå innehållet af det lästa.

Hvad "religionskunskapen och biblisk historia" vidkommer, för att "kunna börja den egentliga nattvardsberedläsningen", torde det icke vara någon våda underkastad för lättnads vinnande:

att utesluta åtskilliga lärostycken i nu begagnade böcker, synnerligen bibliska historiens första del, men att det deremot tillses, att undervisningen blifver mera sann och levande och i enlighet med hvad som omförmäles i Kongl. cirkuläret af den 12 Maj 1865.

Då icke blott namnets teckning och bokstäfvernas sammansättning till ord efter förskrift utgör det behof, människan har utaf skrifkonsten, torde det vara nödvändigt såsom minimum för densammas utöfning bestämma:

att vana för afskrifters verkställande, enligt formulär för i det allmänna lifvet förekommande uppsatser, skall förvärfvas.

Alla i folkskolan nu varande barn erhålla väl undervisning i räkning,

men egnar man en undersökning åt hurudan i allmänhet den erhållna undervisningen är, skall man helt säkert finna, att, hvad flertalet barn vidkommer, när lärotiden är till ända, de väl kunna räkna division eller derunder, enligt räknebok eller tabeller, men icke förstå använda de inlärdas räknesätten för i lifvet förekommande behof, hvarföre det inöfvade lätt glömmes, och skolorna sålunda mera undervisa i detta ämne för sin examen än för barnets behof af räknekunskap i lifvet; och då dessutom nu mera "de fyra räknesätten i hela tal" äro allt för otillräckliga, torde minimum i detta ämne böra så höjas:

att hvarje barn ålägges lära sig — möter icke naturhinder — räkna till och med division i sorter och decimalbråk, samt uträkning af enklare rätsidiga plana och stereometriska figurer.

Då icke någon gerna kan hafva synnerligt intresse för hvad han icke känner, och sålunda icke gerna kan älska ett fädernesland, som han icke vet något af, borde svensk geografi och historia hänföras till minimum, hvilket, om öfningen af den förre medelst kartläsning börjar i småskolan och äfven för den senare åskådningsmateriel brukades samt öfningen finge börja i naturlig ordning och vid inträdet i skolan, torde för dessa läroämnen numera icke hinder förefinnas:

att alla barn skola med tillhjälp af åskådningsmateriel läsa svensk geografi och historia.

Någon kännedom, den må vara aldrig så liten, om naturen och företeelser inom densamma är icke blott behöflig och nyttig, utan äfven särdeles bildande samt förande till sjelfstudium, och då med tillhjälp af åskådningsmateriel en till och med ganska stor kännedom deruti kan bibringas medelst föreläsning, torde ibland obligatoriska ämnen böra upptagas:

att alla barn före afgången från skolan böra hafva någon kännedom om människokroppens inre byggnad och af naturläran i allmänhet.

Då det måste hänföras till det mera angelägna, att hvar och en icke blott skall, enligt det föregående, ega någon kännedom om sin kropps byggnad, utan äfven om huru densamma bör vårdas för helsans bevarande, hvarigenom kroppslig svaghet och sjukdomar kunna förekommas, hvilket icke allenast är för individen sjelf af största vikt, utan det äfven bör vara en statsangelägenhet, att befolkningen är frisk och stark, hvarföre det torde vara beaktansvärdt:

att föreläsningar hållas inom folkskolan öfver huru människokroppen bör vårdas till förekommande af svaghet och sjukdomar.

Likaså



Likaså måste det anses vara af vigt, att hvarje individ har någon kännedom om landets samhällsförhållanden och de lagar, som närmast röra densamma, och om huru förbrytelse straffas, hvarföre det torde få anses vara af betydelse:

att äfven i folkskolans lägre afdelning, medelst föreläsningar, den unga samhällsmedlemmen bibringas någon kännedom om statsorganisationen, representativa och kommunala förhållanden samt om straffbestämmelser.

För vinnande af vana vid uppmärksamhet, lydnad, ledighet i rörelser och hållning m. m., äfven för ernående af träffsäkerhet, enär icke gerna sådan erhålles när skjutöfningarne först taga sin början vid en mera framskriden ålder, måste det hänföras till det angelägna:

att såsom underlag för den egentliga vapenöfningen — der naturfel icke hindra — för gossarne fristående gymnastik, marscher, vändningar o. s. v. öfvas allt från inträde i skolan, samt att skjutöfningar börja vid 13 å 15 års ålder, hvilket sedan bör obligatoriskt fortgå till värnepligtsåldern inträder.

Sången är redan, der naturanlag icke hindra, införd såsom minimiöfning och bör såsom sådan bibehållas.

Detta, såsom obligatoriska läro- och öfningsämnen, är icke större än som *samhället för sitt eget välbefinnande har behof utaf*, att hvarje dess medlem, äfven den lägst stående, bör få genomgå en kurs uti; blott såsom varande en länk i den stora samhällskedjan.

För individens eget behof är dock detta minimum af kunskaper och öfningar alltför otillräckligt, hvarföre statsmakterna böra så ordna folkundervisningen, att i hvarje folkskola finnes en öfver minimiklassen varande afdelning, deri,

med fortsättning af föregående undervisning i utvidgad form, några nya läroämnen tillkomma såsom:

att svenska språket och ämnesskrifning, medelst egna uppsatser, allmänna historien och geometri med linear- och frihandsteckning samt handaslöjder, läras och öfvas,

hvilket äfven indirekt kommer det allmänna till godo.

Våra högre folkskolor och läroverkens nedre klasser med sina avslutningsställen förmå icke, såsom behofvet numera påkallar, lemna något gediget, något helt i sådana kunskaper, hvilka alla hafva behof utaf, som för sina yrken eller för inträde i de särskilda skolorna för desamma behöfva större skolunderbyggnad än folkskolan förmår lemna; hvarföre många förhållanden mana till

att, der behofvet ger sig tillkänna, från öfriga skolor och läroverk fristående högre treklassiga skolafdelningar anordnas för ofvan sagda ändamål, och att för vinnande af inträde uti desamma fordras att hafva fullständigt genomgått folkskolan.

Derigenom skulle en stor mängd af landets ungdom befrias ifrån att besöka läroverken under några år, der den blott får inhemta elementer af hvad som hör till ett ordnadtt helt, men icke hvad den egentligen har behof utaf. Många parallellklasser skulle derigenom kunna indragas, äfvensom åtskilliga små läroverk, och den undervisning, som lemnades vid ofvan förordade treklassiga skolor, skulle för sitt ändamål blifva långt mera gagnande än hvad läroverkens nedre afdelningar äro.

Hela skolsystemet blefve alltså fördeladt i tre särskilda grupper:

- A. *Småskolan* med en stafnings- och en bokläsningsklass.
- B. *Skolans lägre afdelning* motsvarande nu varande folkskola, omfattande tredje och fjerde klasserna, hvaraf den förra vore minimiklass.
- C. *Skolans högre afdelning*, omfattande från de föregående fristående femte, sjette och sjunde klasserna.

Ifrån småskolan genom hela linien skulle den föregående klassen lemna underlag till den näst efterföljande; men då endast ett fåtal komme att genomgå hela linien eller större delen af densamma, skulle avslutningspunkter såsom ett helt för sig anordnas efter *tredje* eller *minimi*, *fjerde* och *sjette* klassernas genomgående, äfvensom mogenhetsexamen erhållas efter slutad kurs uti sjunde klassen. *Man må icke föreställa sig att hela detta system med sina sju klasser skulle motsvara nu varande folkskola.* Endast B-gruppen komme att göra det. Den senare gruppen eller C blefve från den näst föregående fristående och af den oberoende utom deruti, att det underlag af kunskaper, som erfordrades för inträde i denna grupps nedre klass, skulle motsvara hvad som erfordrades för utgående ur gruppen B, eller folkskoleafdelningens högre klass.

Hvad det helas öfvervakande, utexaminering och folkskolegruppens lärareaflöning med dertill hörande naturaförmåner vidkommer, får jag hänvisa till II, III och IV i bilagan, som åtföljer en min motion, N:o 197, väckt i Andra Kammaren år 1872.

Det är icke min afsigt att nu göra någon framställning om antagande af ett skolsystem sådant som det här uppställda, men väl att de skolor, som hafva att meddela den allmänna folkundervisningen, organiseras på ett sådant sätt, att de kunna motsvara de fordringar, samhället bör för sitt eget bästa ställa på desamma. Det var helt naturligt, att, då staten 1842 tog folkskoleangelägenheten under sitt hägn, lagen, till följd af då varande särskilda för-

hållanden, icke kunde gå längre än den gjorde, och man nödgades alltså inskränka sig till det nödvändigaste; men sedan folkskolan nu varit i gång i tre årtionden, och småskolan derunder öfvertagit den förberedande undervisningen, med hvilken folkskolan i början nästan uteslutande var sysselsatt, och det under denna tid blifvit allt större behof utaf vidsträcktare allmänbildning, så bör folkskolan nu kunna höjas och utvecklas i enlighet med detta behof och i mera praktisk riktning, än hvad i början var en möjlighet; samt någon plats äfven beredas för uppmärksamhetens fästade på våra samhällsinstitutioner m. m.

Det kan ingalunda vara ett samhälle likgiltigt, om dess medlemmar, äfven i de nedre lagren, ega den efter tidsförhållandena behöfliga förädlande upplysning eller icke, hvilken gör detsamma starkt och lyckligt.

Med nu bepröfvade, men icke så alldeles ändamålsenligt befunna folkskoleväsende kan säkerligen icke det mål uppnås, som folkundervisningen bör afse, och icke heller kan den högre allmänbildning, som så många hafva behof utaf, vinnas på den nu varande, icke naturligaste vägen; hvarföre jag på grund af det anförda vördsamt föreslår,

att Riksdagen i underdånighet anhåller, att Kongl. Maj:t låter genom sakkunniga, praktiska män utarbete en ny skollag med skärpta minimifordringar för den allmänna medborgerliga bildningen, i stället för nu varande folkskolestadga, och förelägga en kommande Riksdag till pröfning.

Stockholm den 20 Februari 1875.

*C. E. Hjelm.*

---